ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2024/560

z 8. decembra 2023,

ktorým sa Španielskemu kráľovstvu udeľuje výnimka z určitých ustanovení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o Kanárske ostrovy

[oznámené pod číslom C(2023) 8638]

(Iba španielske znenie je autentické)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou ([1]), a najmä na jeho článok 64,

so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ ([2]), a najmä na jej článok 66,

keďže:

1. POSTUP A ROZSAH PÔSOBNOSTI ROZHODNUTIA

(1) Španielske kráľovstvo (ďalej len „Španielsko“) 23. novembra 2020 predložilo Komisii žiadosť o výnimku (ďalej len „žiadosť“) pre územia Kanárskych ostrov, Baleárskych ostrov, Ceuty a Melilly, ktoré sa nachádzajú mimo pevniny, (spoločne ďalej len „územia mimo pevniny“) v súlade s článkom 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článkom 66 smernice (EÚ) 2019/944.

(2) Žiadosť sa pôvodne týkala výnimiek z článkov 8 a 54 smernice (EÚ) 2019/944 a z článkov 3 a 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11, článkov 14 až 17, článkov 19 až 27 a článkov 35 až 47 nariadenia (EÚ) 2019/943. Nestanovilo sa v nej trvanie požadovanej výnimky.

(3) Komisia 18. marca 2021 uverejnila žiadosť na svojom webovom sídle a vyzvala členské štáty a zainteresované strany, aby predložili pripomienky do 30. apríla 2021.

(4) Komisia 17. augusta 2021 a 16. decembra 2021 požiadala Španielsko o doplňujúce informácie o žiadosti o výnimky. Španielsko odpovedalo 4. októbra 2021 a 17. januára 2022. V druhej odpovedi Španielsko upravilo rozsah pôsobnosti svojej žiadosti o výnimku takto:

— žiadosť o výnimku z článku 8 smernice (EÚ) 2019/944 bola stiahnutá v prípade všetkých území mimo pevniny,

— žiadosť o výnimku z článku 54 smernice (EÚ) 2019/944 bola stiahnutá v prípade Baleárskych ostrovov a Ceuty,

— Španielsko do odpovede zahrnulo novú žiadosť o výnimku z článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944 v prípade všetkých území mimo pevniny,

— žiadosť o výnimku z článku 3 prvého odseku písm. d), f), g), h), i), l), m) a q) nariadenia (EÚ) 2019/943 bola stiahnutá v prípade všetkých území mimo pevniny,

([1]) Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54.
([2]) Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125.

— Španielsko v prípade všetkých území mimo pevniny stiahlo aj žiadosť o výnimku z článku 16 ods. 1 a 2, článku 20 ods. 1 a 2, článku 21 ods. 1 až 6, článku 22 ods. 1 okrem písmen f) a h), článku 22 ods. 4 a článkov 35 až 47 nariadenia (EÚ) 2019/943,

— Španielsko stanovilo obmedzené trvanie pre požadovanú výnimku pre Baleárske ostrovy a Ceutu do úplnej integrácie týchto území s pevninou (čo sa neočakáva pred rokom 2030).

(5) Toto rozhodnutie by sa malo týkať len Kanárskych ostrovov. Žiadosťami o výnimku predloženými Španielskom, ktoré sa týkajú území mimo pevniny (Ceuty, Melilly a Baleárskych ostrovov), by sa mali zaoberať samostatné rozhodnutia Komisie o výnimkách.

2. **KANÁRSKE OSTROVY**

Elektrizačná sústava a trh s elektrinou na Kanárskych ostrovoch

(6) Kanárske ostrovy predstavujú jeden z najvzdialenejších regiónov uznaných v článku 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), a tak patria do tejto kategórie na účely uplatňovania článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článku 66 smernice (EÚ) 2019/944.

(7) Podľa Španielska sa na Kanárskych ostrovoch, ktoré sú územím mimo pevniny, nachádza šesť izolovaných elektrizačných sústav, a to na ostrovoch Tenerife, Gran Canaria, La Palma, La Gomera, El Hierro a sústava Lanzarote-Fuerteventura, ktorá prepája ostrovy Lanzarote a Fuerteventura prostredníctvom 132 kV vedenia.

(8) Podľa Španielska v roku 2019 vyše 75 % inštalovaného elektrického výkonu Kanárskych ostrovov pokrývali bežné tepelné elektrárne (uhoľné, plynové, naftové). Podiel energie z obnoviteľných zdrojov sa od roku 2018 plynulo zvyšuje, a to najmä na väčších ostrovoch (Gran Canaria a Tenerife), kde predstavujú významnú časť inštalovaného výkonu. Španielsko však pripomína, že zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov na územiach mimo pevniny je nižšie než na španielskej pevnine z dôvodu malej rozlohy územia, obmedzení spojených so získavaním potrebných environmentálnych povolení pre novú výrobnú kapacitu, vyššej potreby nasaditeľnej výroby na zaručenie bezpečnosti dodávok energie ([3]) a obmedzenej uskladňovacej kapacity.

(9) Španielsko pripomína, že pre Kanárske ostrovy je typický malý trh, čo im bráni vo využívaní výhod úspor z rozsahu, ktoré má elektrizačná sústava na pevnine, a že môžu čeliť vyšším nákladom na palivá. Historická izolácia ostrovov má za následok aj väčšiu potrebu inštalovanej rezervnej kapacity.

(10) Španielsko ďalej konštatuje, že takmer všetky zariadenia na výrobu tepelnej energie na Kanárskych ostrovoch priamo alebo nepriamo vlastní spoločnosť Endesa S.A. Aj keby sa teda zvýšením zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov uľahčil vstup konkurenčných podnikov na trh, spoločnosť Endesa S.A. bude ďalej vyrábať väčšinu elektriny na tomto území mimo pevniny.

(11) Podľa Španielska tieto špecifiká trhu so sebou prinášajú vyššie náklady na výrobu elektriny v porovnaní s pevninou a nie sú príťažlivé pre vstup nových podnikov na trh, v dôsledku čoho sa na Kanárskych ostrovoch nerozvinula efektívna hospodárska súťaž.

(12) Vzhľadom na problémy spojené s nedostatočnou hospodárskou súťažou a vysokými nákladmi, ako aj napriek opatreniam prijatým na podporu hospodárskej súťaže a zavedeniu hospodárskych stimulov na povzbudenie prevádzkovej účinnosti zariadení a na zníženie nákladov na výrobu, Španielsko tvrdí, že nie je možné vytvoriť trhový mechanizmus, ktorý by bol rovnaký ako mechanizmus, ktorý existuje na pevnine.

([3]) Španielsko vysvetlilo, že miera pokrytia je z dôvodu priebežných rezerv pre sústavy mimo pevniny 40 % až 70 % v porovnaní s 10 % potrebnými v sústavách na pevnine.

(13) Španielsko ďalej vysvetlilo, že elektrina vyrobená na všetkých územiach mimo pevniny vrátane Kanárskych ostrovov je vyňatá z ponukového systému na pevninskom trhu. Elektrizačné sústavy na územiach mimo pevniny používajú mechanizmus hospodárskej priority pre dispečing ([4]):

— prevádzkovateľ sústavy zoraďuje elektrárne podľa hospodárskej hodnoty založenej na variabilných nákladoch až do uspokojenia dopytu, pričom zohľadňuje technické obmedzenia a rezervy potrebné na zaručenie dodávok elektriny,

— strana dopytu (priami spotrebitelia a dodávatelia) informujú prevádzkovateľa sústavy o hodinovom odbere v elektrizačných sústavách každého územia mimo pevniny,

— po dennom nasadení strana odberu nakupuje energiu za cenu, ktorá sa rovná cene v rámci ponukového systému na pevnine.

(14) Podľa Španielska sa v tomto mechanizme zohľadňujú vysoké náklady na výrobu elektriny a špecifiká území mimo pevniny a jeho cieľom je zabezpečiť, aby spotrebitelia a dodávatelia na týchto územiach neboli vystavení vyšším nákladom na výrobu elektriny na územiach mimo pevniny v porovnaní so španielskou pevninou. Tento mechanizmus je založený na zásadách solidarity medzi regiónmi.

(15) Španielsko ďalej vysvetlilo, že výroba elektriny na územiach mimo pevniny predstavuje systém regulovaného odmeňovania namiesto systému trhovej odmeny a uplatňuje sa v podmienkach, keď by nemohol fungovať veľkoobchodný trh a kde sú náklady z geografických a územných dôvodov vyššie ako náklady na výrobu elektriny na španielskej pevnine.

(16) Španielsko pripomína, že mechanizmus zabezpečuje, že elektrizačná sústava a verejný rozpočet pokrývajú dodatočné náklady vyplývajúce z rozdielu medzi vyššími nákladmi na výrobu na územiach mimo pevniny a cenou elektriny rovnajúcej sa cene na pevnine tak, aby všetci spotrebitelia platili za elektrinu rovnako bez ohľadu na sústavu, v ktorej ju spotrebúvajú.

(17) Podľa Španielska je regulácia činností súvisiacich s prenosom a distribúciou elektriny na územiach mimo pevniny podobná ako na španielskej pevnine.

(18) Pokiaľ ide o maloobchodný trh, Španielsko vysvetlilo, že koncoví odberatelia na územiach mimo pevniny majú právo na výber svojho dodávateľa za rovnakých podmienok ako koncoví odberatelia na španielskej pevnine. Podobne platí, že koncepcia zraniteľných spotrebiteľov je vymedzená pre celé Španielsko a organizácia dodávok je vo všeobecnosti jednotná v celej krajine. Španielsko v tejto súvislosti pripomína, že neexistujú rozdiely medzi maloobchodnými trhmi na pevnine a mimo nej.

Prehľad právneho rámca pre územia mimo pevniny

(19) Španielsko vysvetlilo, že zákonom č. 24/2013 sa stanovuje, že dodávky elektriny na územiach mimo pevniny podliehajú osobitnej regulácii. Stanovuje sa v ňom aj to, že na túto činnosť sa môže poskytovať dodatočné odmeňovanie na pokrytie rozdielu medzi nákladmi na výrobu elektriny na územiach mimo pevniny a príjmami z predaja elektriny na týchto územiach.

(20) Španielsko pripomína, že zákonom č. 17/2013 sa stanovujú všeobecné ustanovenia týkajúce sa záruky dodávok a zvýšenia hospodárskej súťaže v oblasti elektrizačných sústav na územiach mimo pevniny ([5]). Konkrétne v článku 5 zákona č. 17/2013 sa stanovuje, že prečerpávacie vodné elektrárne na územiach mimo pevniny, ktorých hlavným účelom je zaručenie dodávok, zaistenie bezpečnosti sústavy a integrácia obnoviteľných zdrojov energie, ktorých nasadenie nie je možné riadiť, by mal vlastniť prevádzkovateľ sústavy.

(21) Španielsko uvádza, že kráľovským dekrétom č. 738/2015 sa podrobne reguluje činnosť výroby elektriny a postup dispečingu v elektrizačných sústavách na územiach mimo pevniny, ako aj systém odmeňovania za túto činnosť. Systém odmeňovania je založený na dvoch zložkách: zložka odmeňovania za vynaložené investície a ostatné fixné náklady a zložka odmeňovania za variabilné náklady vznikajúce počas prevádzky. Cieľom tohto odmeňovania je pokryť dodatočné náklady na výrobu elektriny na územiach mimo pevniny. V kráľovskom dekréte č. 738/2015 sa dodatočné náklady vymedzujú ako rozdiel medzi všetkými výrobnými nákladmi a cenou dispečingu elektriny organizovaného prevádzkovateľom sústavy.

([4]) Rámec je stanovený v kráľovskom dekréte č. 738/2015 z 31. júla 2015 (Real Decreto 738/2015, de 31 de julio, por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica y el procedimiento de despacho en los sistemas eléctricos de los territorios no peninsulares) (ďalej len „kráľovský dekrét č. 738/2015“).

([5]) Ley 17/2013, de 29 de octubre, para la garantía del suministro e incremento de la competencia en los sistemas eléctricos insulares y extrapeninsulares.

(22) Kráľovským dekrétom č. 738/2015 sa navyše zavádza postup pri výberovom konaní na výber novej kapacity a kapacity, určenej na renovovanie.

(23) Komisia v tejto súvislosti konštatuje, že mechanizmus odmeňovania stanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015 bol schválený ako štátna pomoc rozhodnutím Komisie SA.42270 „Španielsko – Výroba elektriny na španielskych územiach mimo pevniny“ ([6]).

3. POŽADOVANÉ VÝNIMKY TÝKAJÚCE SA KANÁRSKYCH OSTROVOV

(24) Žiadosť o výnimky podaná v prípade Kanárskych ostrovov je založená na štatúte súostrovia ako najvzdialenejšieho regiónu v súlade s článkom 349 ZFEÚ.

3.1. Výnimka podľa článku 66 smernice (EÚ) 2019/944

(25) Španielsko požaduje výnimku z článku 40 ods. 4 až 7 a z článku 54 smernice (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o obstarávanie podporných služieb prevádzkovateľom prenosovej sústavy a o zákaz pre prevádzkovateľov prenosových sústav vlastniť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať zariadenia na uskladňovanie energie.

3.2. Výnimka podľa článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943

(26) Španielsko požaduje pre Kanárske ostrovy výnimku z týchto ustanovení nariadenia (EÚ) 2019/943 týkajúcich sa:

— trhových zásad stanovených v článku 3 prvom odseku písm. a), b), c), e), j), k), n), o) a p),

— pravidiel obchodovania s elektrinou podľa článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4 a článkov 9, 10, 11, 14, 15, 16 a 17,

— pravidiel pre príjmy z preťaženia stanovených v článku 19,

— článkov 14 a 15, článku 16 ods. 3 až 13, článkov 17 a 19, článku 20 ods. 3 až 8, článku 21 ods. 7 a 8, článku 22 ods. 1 písm. f) a h), článku 22 ods. 2, 3 a 5 a článku 25 ods. 2 až 4 pre každý nový podporný kapacitný mechanizmus, ktorý by mohol byť ustanovený v budúcnosti,

— článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 pre existujúci mechanizmus stanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015.

3.3. Trvanie požadovaných výnimiek

(27) Španielsko sa domnieva, že integrácie území mimo pevniny s trhom s elektrinou na Pyrenejskom polostrove závisí od existencie prepojenia energetických sietí so španielskou pevninou. Španielsko konštatuje, že z dôvodu zemepisnej vzdialenosti Kanárskych ostrovov od pevniny bude vybudovanie spojovacích vedení na pevninu nemožné alebo príliš nákladné. Španielsko sa preto domnieva, že na výnimky pre Kanárske ostrovy by sa nemali vzťahovať žiadne časové obmedzenia.

4. PRIPOMIENKY ZÍSKANÉ V PRIEBEHU KONZULTÁCIÍ

(28) Ako sa uvádza v odôvodnení 3, Komisia v marci a apríli 2021 uskutočnila verejné konzultácie.

(29) Všetky pripomienky podané v odpovedí na verejnú konzultáciu sa týkali Španielskom požadovanej výnimky z článku 54 smernice (EÚ) 2019/944 v súvislosti s vlastníctvom, správou a prevádzkou zariadení na uskladňovanie energie prevádzkovateľom prenosovej sústavy.

([6]) Rozhodnutie z 28. mája 2020, SA.42270 (2016/NN) – Španielsko – Výroba elektriny na španielskych územiach mimo pevniny, C(2020) 3401 final.

(30) Respondenti sa v rámci verejnej konzultácie vyjadrili proti udeleniu tejto výnimky, keďže by sa ňou legitimizoval projekt, podľa ktorého sa spoločnosti Red Eléctrica de España S.A.U. (ďalej len „REE“), španielskemu prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, povoľuje vybudovať na Kanárskych ostrovoch projekt Chira-Soria (ďalej len „projekt Chira-Soria“) ([7]) bez výberového konania, ako sa vyžaduje podľa článku 54 smernice (EÚ) 2019/944. Respondenti konštatovali, že skutočnosť, že výnimka sa vzťahuje aj na iné územia mimo pevniny, je irelevantná, keďže orografia Baleárskych ostrovov a malá rozloha Ceuty a Melilly neumožňujú vybudovanie prečerpávacích vodných elektrární na uvedených územiach ([8]).

(31) Respondenti uviedli, že len ostrovná poloha nestačí ako odôvodnenie výnimky z požiadavky na výberové konanie stanovenej v článku 54 smernice (EÚ) 2019/944 vzhľadom na to, že o projekt Chira-Soria údajne prejavili záujem súkromné subjekty. Respondenti tvrdili, že tento záujem sa nezohľadnil v súvislosti so zákonom č. 17/2013.

(32) Respondenti ďalej poukázali na to, že španielsky regulačný orgán, Comisión Nacional de Mercados y Competencia (ďalej len „CNMC“), a španielska Štátna rada vyjadrili znepokojenie v súvislosti s kráľovským dekrétom č. 738/2015 a úlohou spoločnosti REE ako vlastníka prečerpávacích vodných elektrární a zároveň subjektu, od ktorého v prvom rade závisí administratívny postup udeľovania povolení pre prečerpávacie vodné elektrárne.

(33) Respondenti takisto predniesli hospodárske námietky. Poukázali na to, že na Kanárskych ostrovoch tento druh uskladňovania energie ovplyvňuje nízka dostupnosť zásob vody, v dôsledku čoho je potrebné odsoľovať morskú vodu. To znamená vysoké náklady na energiu a podstatné zníženie efektívnosti projektu Chira-Soria. V tejto súvislosti respondenti pripomenuli prečerpávaciu vodnú elektráreň využívajúcu veternú energiu Gorona del Viento na ostrove El Hierro s efektívnosťou 43 %, čo je výrazne menej ako efektívnosť podobných elektrární na pevnine na úrovni 70 % až 80 %.

(34) Respondenti tvrdili, že odhad rozpočtu projektu Chira-Soria sa zdvojnásobil ešte pred začiatkom výstavby, a odvolali sa na štúdie, z ktorých vyplýva, že iné riešenia (napr. prepojenie energetických sietí, decentralizované uskladňovacie zariadenia, elektrochemické uskladňovanie, vodík) by boli ekonomicky efektívnejšie. Okrem toho pripomenuli finančnú záťaž pre spotrebiteľov v súvislosti s vysokými investičnými nákladmi. Poukázali na veľmi vysoké výrobné náklady jediného podobného zariadenia na Kanárskych ostrovoch, elektrárne Gorona del Viento. Vzhľadom na menej priaznivú polohu projektu Chira-Soria by projekt podľa respondentov mohol mať rekordne vysoké náklady na MWh energie, čím by došlo k odkloneniu finančných prostriedkov od investícií do iných foriem flexibility vrátane flexibility poskytovanej domácnosťami a prevádzkovateľmi prenosovej sústavy.

(35) Respondenti takisto pripomenuli, že popri tom, že projekt Chira-Soria nie je ekonomicky opodstatnený, neprispieva ani k integrácii energie z obnoviteľných zdrojov. Odvolali sa na „odborníkov, s ktorými viedli konzultácie“, podľa ktorých bude uložená energia pochádzať prevažne z energie z fosílnych palív získanej v starých tepelných elektrárňach, ktoré nemožno zastaviť na noc. Pripomenuli, že v dôsledku nových technológií uskladňovania energie (batérie a vodík) a príchodu elektrických vozidiel by sa projekt Chira-Soria stal nepotrebným, pričom tieto technológie predstavujú efektívnejšie, transparentnejšie a rýchlejšie prostriedky ekologizácie energetického systému.

(36) A napokon respondenti pripomenuli, že projekt Chira-Soria vyvoláva environmentálne a sociálne obavy. Tvrdili, že výstavba bude mať vplyv na päť lokalít sústav Natura 2000 a že sa v jej prípade neuskutočnilo posudzovanie vplyvov na životné prostredie.

([7]) Projekt Chira-Soria sa týka výstavby zariadenia na uskladňovanie energie (prečerpávacia vodná elektráreň) s inštalovaným výkonom 200 MW a uskladňovacou kapacitou 3,5 GWh na ostrove Gran Canaria. Viac informácií o projekte sa nachádza na webovom sídle: Central hidroeléctrica de bombeo reversible Salto de Chira | Red Eléctrica (ree.es).

([8]) Prečerpávacia vodná elektráreň by sa považovala za zariadenie na uskladňovanie energie podľa smernice (EÚ) 2019/944.

5. POSÚDENIE ŽIADOSTI O VÝNIMKU TÝKAJÚCEJ SA KANÁRSKYCH OSTROVOV

5.1. Najvzdialenejší región, ktorý nie je možné prepojiť s trhom Únie s elektrinou

(37) Podľa článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 výnimka z príslušných ustanovení článkov 3 a 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11, článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 a článku 51 uvedeného nariadenia môže byť udelená v dvoch prípadoch:

a) v prípade malých izolovaných sústav a malých prepojených sústav, ak členský štát môže preukázať, že existujú závažné problémy pri prevádzke uvedených sústav. V takom prípade sa na výnimku majú vzťahovať podmienky, ktorých cieľom je zvýšiť hospodársku súťaž a integráciu s vnútorným trhom s elektrinou;

b) v prípade najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 ZFEÚ, ak nemôžu byť prepojené s trhom s energiou v Únii zo zjavných fyzických dôvodov.

(38) Podľa článku 66 ods. 1 prvého pododseku smernice (EÚ) 2019/944 výnimka z príslušných ustanovení článkov 7 a 8 a kapitol IV, V a VI môže byť udelená v prípade malých izolovaných sústav a malých prepojených sústav, ak členský štát môže preukázať, že existujú závažné ťažkosti pri fungovaní uvedených sústav. V článku 66 ods. 2 druhom pododseku smernice (EÚ) 2019/944 sa stanovuje, že v prípade najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 ZFEÚ, ktoré nemôžu byť prepojené s trhmi Únie s elektrinou, sa na výnimku musia vzťahovať podmienky zamerané na zabezpečenie toho, aby sa ňou nevytvárali prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov.

(39) Ani podľa nariadenia (EÚ) 2019/943, ani podľa smernice (EÚ) 2019/944 nemá byť výnimka v prípade najvzdialenejších regiónov časovo obmedzená.

(40) Kanárske ostrovy predstavujú jeden z najvzdialenejších regiónov uznaných v článku 349 ZFEÚ, a tak patria do tejto kategórie na účely článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článku 66 smernice (EÚ) 2019/944.

(41) V súčasnosti neexistujú žiadne plány na prepojenie elektrizačných sústav zo španielskej pevniny s elektrizačnými sústavami Kanárskych ostrovov. Španielsko vysvetlilo, že vzhľadom na vzdialenosť nie je vôbec možné integrovať Kanárske ostrovy za primeraných nákladov, ako aj to, že integrácia ostrovov má závažné obmedzenia z dôvodu ich topografie, keďže ide o ostrovy vulkanického pôvodu s veľmi zvrásneným morským dnom.

(42) Komisia sa preto domnieva, že Kanárske ostrovy spĺňajú kritérium stanovené v článku 64 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943 a v článku 66 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944, že nemôžu byť prepojené s trhom Únie s energiou zo zjavných fyzických dôvodov.

(43) Následne podľa článku 64 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článku 66 ods. 1 smernice (EÚ) 2019/944 Španielsko nemá povinnosť preukazovať existenciu závažných ťažkostí pri fungovaní ich elektrizačných sústav na Kanárskych ostrovoch. Výnimka by sa mala udeliť na neobmedzené trvanie.

5.2. Rozsah pôsobnosti výnimky

5.2.1. *Články 54 a 66 smernice (EÚ) 2019/944*

(44) Podľa článku 54 ods. 1 smernice (EÚ) 2019/944 sa prevádzkovateľom prenosových sústav zakazuje vlastniť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať zariadenia na uskladňovanie energie.

(45) V článku 54 ods. 2 uvedenej smernice sa stanovuje možnosť, podľa ktorej sa členské štáty môžu odchýliť od tohto pravidla, ak ide o zariadenia, ktoré predstavujú plne integrované prvky sústavy a regulačný orgán v tejto súvislosti udelí súhlas alebo sú splnené všetky podmienky v písmenách a) až c) uvedeného odseku.

(46) Ako sa uvádza v odôvodnení 38, členské štáty môžu podľa článku 66 ods. 2 druhého pododseku smernice (EÚ) 2019/944 požiadať o výnimku z pravidiel v kapitole VI (vrátane článku 54) v prípade najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 ZFEÚ, ktoré nemôžu byť prepojené s trhmi Únie s elektrinou, pod podmienkou splnenia podmienok zameraných na zabezpečenie toho, aby sa výnimkou nevytvárali prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov.

(47) Okrem uplatnenia možnosti výnimky stanovenej v článku 54 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944 teda Španielsko môže Komisiu požiadať o výnimku z článku 54 smernice pre Kanárske ostrovy prostredníctvom odkazu na článok 66

5.2.1.1. Žiadosť

(48) Ako sa uvádza v odôvodnení 20, v článku 5 zákona č. 17/2013 sa stanovuje, že prečerpávacie vodné elektrárne na územiach mimo pevniny, ktorých hlavným účelom je zaručenie dodávok, zaistenie bezpečnosti sústavy a integrácia obnoviteľných zdrojov energie, ktorých nasadenie nie je možné riadiť, by mal vlastniť prevádzkovateľ sústavy.

(49) Španielsko v žiadosti poukázalo na problémy spojené so zavádzaním energie z obnoviteľných zdrojov na Kanárskych ostrovoch. Španielsko vysvetlilo, že všetky elektrárne na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov na jednom ostrove vyrábajú elektrinu za rovnakých meteorologických podmienok na rozdiel od španielskej pevniny. V dôsledku toho s ďalším zavádzaním výroby energie z obnoviteľných zdrojov v rámci elektrizačných sústav Kanárskych ostrov sa sťažuje udržiavanie súladu s normami bezpečnosti dodávok energie. To by mohlo z dlhodobého hľadiska obmedziť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie.

(50) Podľa Španielska vlastníctvo prečerpávacích vodných elektrární prevádzkovateľmi prenosových sústav v konkrétnych prípadoch uvedených v zákone č. 17/2013 nebráni súkromným investorom vlastniť takéto zariadenia, čo je situácia, ktorá by takisto prispela k zaručeniu bezpečnosti dodávok energie. Všetky prečerpávacie vodné elektrárne bez ohľadu na to, kto je ich vlastníkom, sa musia zapájať do nasadzovania elektriny, hoci prečerpávacie vodné elektrárne vo vlastníctve prevádzkovateľov prenosových sústav sa majú integrovať ako podporná služba s cieľom zaistiť dodávky pre každú sústavu a jej bezpečnosť.

(51) Španielsko preto žiada o výnimku z článku 54 smernice (EÚ) 2019/944 pre Kanárske ostrovy v súlade s článkom 66 smernice.

(52) Konkrétne by sa žiadosť o výnimku, ako ju predložilo Španielsko, vzťahovala na prebiehajúci projekt Chira-Soria a na všetky budúce prečerpávacie vodné elektrárne vo vlastníctve prevádzkovateľa sústavy, ak je to opodstatnené ako najlepšie alternatívne riešenie v súlade s platnými právnymi predpismi.

5.2.1.2. Posúdenie

(53) Ako sa uvádza v odôvodnení 45, Komisia pripomína, že článok 54 smernice (EÚ) 2019/944 vo svojom odseku 2 už obsahuje možnosť, že sa členské štáty môžu odchýliť od pravidla stanoveného v odseku 1 uvedeného článku, a to konkrétne, že prevádzkovatelia prenosových sústav nesmú vlastniť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať zariadenia na uskladňovanie energie.

(54) V súvislosti s možnosťou uvedenou v článku 54 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944 sa Komisia domnieva, že výnimka z článku 54 ods. 1 podľa článku 66 smernice pre všetky typy technológií uskladňovania energie nie je opodstatnená.

(55) Vzhľadom na štatút Kanárskych ostrovov ako najvzdialenejšieho regiónu a na ich orografiu a obmedzené možnosti prepojenia medzi jednotlivými ostrovmi sa však Komisia domnieva, že výnimka z článku 54 ods. 1 smernice (EÚ) 2019/944 podľa článku 66 tejto smernice, ktorá sa týka len prečerpávacích vodných elektrární, je opodstatnená.

(56) Prečerpávacie vodné elektrárne prispievajú k zvýšeniu bezpečnosti dodávok energie a integrácii energie z obnoviteľných zdrojov tým, že fungujú ako zdroj flexibility energie z obnoviteľných zdrojov v elektrizačnej sústave, čím pomáhajú vyvážiť nadbytočnú ponuku a zabrániť obmedzeniu dodávok. Považujú sa za kľúčovú technológiu na optimálnu integráciu nestálych obnoviteľných zdrojov energie (napr. veterná a slnečná energia) ([9]). Produktivita vodnej energie však závisí od podnebia, topografie a vodných zdrojov každého regiónu a zariadenia sú špecifické pre danú lokalitu.

(57) Komisia sa domnieva, že vlastníctvo prečerpávacích vodných elektrární prevádzkovateľmi prenosových sústav môže byť opodstatnené vo veľmi špecifických prípadoch, ako sú Kanárske ostrovy, v rámci ktorých sú tieto zariadenia potrebné na zaručenie bezpečnosti dodávok energie a na integráciu obnoviteľných zdrojov energie a v rámci ktorých sa pri elektrizačných sústavách Kanárskych ostrovov počíta s obmedzenými možnosťami nízkouhlíkovej flexibility.

(58) Navyše z dôvodu aktuálnych podmienok na trhu s elektrinou na Kanárskych ostrovoch (pozri oddiel 2) sa zdá, že rýchle sprostredkovanie komerčných investícií do prečerpávacích vodných elektrární nie je možné, a to aj napriek naliehavej potrebe týchto zariadení, ktoré poskytujú nízkouhlíkovú flexibilitu. Dôvodom je to, že projekty v oblasti vodnej energie majú dlhší čas predbežného vývoja, výstavby a prevádzky ako iné technológie, z čoho vyplývajú vyššie investičné riziká, čo si môže vyžadovať osobitné politické nástroje a stimuly, ako aj dlhodobejší politický výhľad a víziu. Naliehavosť týchto projektov vzhľadom na plánované zavádzanie výroby energie z obnoviteľných zdrojov v blízkej budúcnosti ([10]) a na problémy súvisiace s prevádzkou sústav, ktorým Kanárske ostrovy podľa všetkého čelia ([11]), je taká významná, že Komisia sa domnieva, že v prípade najvzdialenejších regiónov by sa od Španielska nemalo vyžadovať, aby dodržiavalo podmienky stanovené v článku 54 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944.

(59) Výnimka z článku 54 ods. 1 smernice (EÚ) 2019/944 na základe článku 66 tejto smernice, ktorá je obmedzená len na prečerpávacie vodné elektrárne, by nemala brániť trhovo orientovanému rozvoju projektov uskladňovania energie založených na tomto alebo iných druhoch technológií na Kanárskych ostrovoch. Vzhľadom na záväzky Španielska týkajúce sa dekarbonizácie území mimo pevniny, ako sú Kanárske ostrovy, so zvyšovaním výroby energie z obnoviteľných zdrojov budú popri prečerpávacích vodných elektrárňach na zaistenie bezpečnosti dodávok energie pravdepodobne potrebné aj zariadenia na uskladňovanie energie založené na iných technológiách.

(60) Komisia ďalej poukazuje na to, že povinnosť prevádzkovateľov prenosových sústav vlastniť a prevádzkovať zariadenia na uskladňovanie energie na územiach mimo pevniny stanovená v zákone č. 17/2013 sa zdá založená na iných kritériách, ako sú kritériá uvedené v článku 54 smernice (EÚ) 2019/944. V tomto rozhodnutí sa posudzuje len to, či boli splnené požiadavky na udelenie výnimky podľa článku 66 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944 a nebráni Komisii v posúdení zlučiteľnosti zákona č. 17/2013 s požiadavkami stanovenými v smernici (EÚ) 2019/944.

5.2.2. *Článok 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944*

(61) Podľa Španielska nedostatok efektívnej hospodárskej súťaže v sektore výroby energie bráni vytvoreniu nedeformovaných trhov s elektrinou na územiach mimo pevniny. Konkrétne bráni prevádzkovateľovi prenosovej sústavy zriadiť a prevádzkovať vyrovnávací trh na Kanárskych ostrovoch vrátane obstarávacieho trhu založeného na nefrekvenčných podporných službách.

(62) Vzhľadom na to, že vyrovnávací trh a trhové obstarávanie nefrekvenčných podporných služieb na Kanárskych ostrovoch neexistujú, Komisia sa domnieva, že výnimky z povinností vyplývajúcich z článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944 v súlade s článkom 66 tejto smernice sú opodstatnené.

([9]) Hydropower and pumped hydropower storage in the European Union: Status report on technology development, trends, value chains and markets (Vodná energia a prečerpávacie vodné elektrárne v Európskej únii: správa o stave v oblasti technologického vývoja, trendov, hodnotových reťazcov a trhov s technológiami), JRC 2022: https://setis.ec.europa.eu/document/download/82e6a3ad-74f1-4f6d-b2be-006df2de2007_en.

([10]) Pozri napríklad opatrenia opísané v návrhu aktualizácie integrovaného národného energetického a klimatického plánu (2023 – 2030), ktorý predložilo Španielsko v súvislosti s Kanárskymi ostrovmi a ktorý je zameraný na dosiahnutie dekarbonizácie do roku 2040 (strana 144): https://commission.europa.eu/publications/spain-draft-updated-necp-2021-2030_en. Pozri aj Ley 6/2022, de 27 de diciembre, de cambio climático y transición energética de Canarias.

([11]) Antonio Morales exige al Ministerio acciones urgentes para acabar con la inseguridad y el riesgo de apagón general en Gran Canaria – Cabildo de Gran Canaria – Portales Web Cabildo GC.

5.2.3. *Kapitola II nariadenia (EÚ) 2019/943: Všeobecné pravidlá pre trh s elektrinou – články 3 a 6, článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a 4 a články 9, 10 a 11*

5.2.3.1. Žiadosť

(63) Podľa Španielska nedostatok efektívnej hospodárskej súťaže medzi výrobcami energie bráni vytvoreniu neregulovaných trhov s elektrinou. Rozhodnutia o dispečingu na územiach mimo pevniny vrátane Kanárskych ostrovov vychádzajú z technických a hospodárskych kritérií, v prípade ktorých nie je vždy možné uplatniť trhové pravidlá. Španielsko navyše vysvetlilo, že tvorba cien na územiach mimo pevniny nie je založená na ponuke a dopyte na týchto územiach, ale na ponuke a dopyte na španielskej pevnine s cieľom zabrániť tomu, aby spotrebitelia na územiach mimo pevniny platili dodatočné náklady na výrobu elektriny na týchto územiach.

(64) Na základe skutočností uvedených v predchádzajúcom odôvodnení Španielsko žiada o výnimku z týchto ustanovení článku 3 prvého odseku nariadenia (EÚ) 2019/943:

— písmená a), b), o) a p), keďže podľa Španielska sa ceny na dotknutých trhoch nemôžu tvoriť voľne na základe ponuky a dopytu a keďže na týchto územiach nefungujú žiadne forwardové trhy,

— písmeno c), keďže Španielsko sa domnieva, že trhové pravidlá, ktoré podporujú rozvoj pružnej výroby a dopytu, sa nemusia uplatňovať na týchto územiach,

— písmená e) a k), keďže podľa Španielska nie sú výrobcovia zodpovední za predaj elektriny, ktorú vyrábajú (namiesto toho je úlohou prevádzkovateľov sústav rozhodovať, ktoré elektrárne by sa mali nasadiť), a nemôžu predkladať agregované ponuky,

— písmeno j), keďže Španielsko sa domnieva, že stratégia uskladňovania energie na týchto územiach si môže vyžadovať, aby sa prednosť dala uskladňovaniu energie, na ktoré sa neuplatňujú rovnaké podmienky ako na ostatné zariadenia na výrobu energie,

— písmeno n), v prípade ktorého Španielsko konštatuje, že v zásade by sa vstup a odchod podnikov vyrábajúcich elektrinu mohol zakladať na ich posúdení hospodárskej a finančnej životaschopnosti ich pôsobenia, v praxi však nie je možné, aby sa spoločnosti vyrábajúce elektrinu zúčastňovali na systéme bez toho, aby im bol priznaný režim regulovaných platieb, prostredníctvom ktorého sa môžu kryť náklady na výrobu.

(65) Pokiaľ ide o článok 6, článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a 4 a články 9, 10 a 11, Španielsko upozorňuje na to, že hoci elektrizačnú sústavu na územiach mimo pevniny riadi systém dispečingu, ktorý funguje podobne ako trhy s elektrinou v Únii, napríklad s denným a vnútrodenným dispečingom, ide o regulovaný systém. Kúpna cena je založená na cene na pevnine a nie na uznaných nákladoch, ktoré vynaložili výrobcovia elektriny pri vykonávaní činností súvisiacich s výrobou elektriny vrátane regulačných služieb. Na tomto základe Španielsko žiada o výnimku z článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4 a článkov 9, 10 a 11 nariadenia (EÚ) 2019/943, keďže na územiach mimo pevniny vrátane Kanárskych ostrovov neexistuje vyrovnávací trh ani možnosť integrácie s dennými a vnútrodennými trhmi Únie z dôvodu ich izolácie.

(66) Pokiaľ ide o článok 7 ods. 1 a článok 8 ods. 1 a 4 nariadenia (EÚ) 2019/943, Španielsko konštatuje, že z dôvodu izolovanosti území mimo pevniny sa dispečing vykonáva nezávisle od trhov na pevnine a od trhov Únie – okrem referenčnej ceny v prípade nákupu energie založenej na cenách na pevnine –, kde je dispečing založený na hodinovom harmonograme.

(67) Podobne v súlade s uvedenými skutočnosťami sa podľa Španielska integrácia forwardových trhov, technické ponukové limity a hodnota nedodanej elektriny uvedené v článkoch 9 až 11 nariadenia (EÚ) 2019/943 nevzťahujú na dispečing na územiach mimo pevniny.

5.2.3.2. Posúdenie

(68) Pokiaľ ide o žiadosť o výnimku z článku 3 prvého odseku nariadenia (EÚ) 2019/943, sa Komisia domnieva, že:

— keďže ceny elektriny na Kanárskych ostrovoch sa netvoria podľa trhového prístupu, ale prostredníctvom osobitného regulovaného mechanizmu, pri ktorom prevádzkovateľ sústavy vykonáva dispečing výroby pre každú izolovanú elektrizačnú sústavu, výnimka z článku 3 prvého odseku písm. a), b), e) a k) nariadenia (EÚ) 2019/943 je opodstatnená,

— keďže na Kanárskych ostrovoch neexistuje forwardový trh a dispečing prevádzkovateľa sústavy zahŕňa týždenné, denné a vnútrodenné predpovede, ako aj odchýlky v reálnom čase, výnimka z článku 3 prvého odseku písm. o) a p)nariadenia (EÚ) 2019/943 je takisto opodstatnená,

— hoci sa uznaním, že súčasný regulovaný systém, a najmä vlastnosti Kanárskych ostrovov, by mohli sťažiť rozvoj flexibilnejšej výroby energie, nízkouhlíkovej výroby a flexibilnejšieho odberu, uplatňovanie trhových pravidiel je stále potrebné na podporu ich rozvoja v čo najväčšom možnom rozsahu. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 3 prvého odseku písm. c) nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená,

— článok 3 prvý odsek písm. j) nariadenia (EÚ) 2019/943 nebráni uprednostňovaniu projektov uskladňovania energie na Kanárskych ostrovoch, napríklad ak sa tieto projekty považujú za najlepšiu možnosť, ako zaistiť bezpečnosť dodávok energie na Kanárskych ostrovoch. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 3 prvého odseku písm. j) nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená,

— v súvislosti s článkom 3 prvým odsekom písm. n) nariadenia (EÚ) 2019/943 by vstup podniku na trh s výrobou elektriny alebo jeho odchod z trhu mal závisieť od jeho vlastného posúdenia hospodárskej a finančnej životaschopnosti prevádzky s ohľadom na možnosť dostávať regulovanú odmenu uvedenú v odôvodneniach 15 a 16. Výnimka z článku 3 prvého odseku písm. n) nariadenia (EÚ) 2019/943 preto v prípade Kanárskych ostrovov nie je opodstatnená.

(69) Pokiaľ ide o požadovanú výnimku z článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4 a článkov 9, 10 a 11 nariadenia (EÚ) 2019/943, uvedené ustanovenia sa týkajú požiadaviek súvisiacich s forwardovými, dennými, vnútrodennými a vyrovnávacími trhmi. Podľa informácií predložených Španielskom sa zdá, že tieto trhy nie je možné účinne realizovať na Kanárskych ostrovoch (odôvodnenie 12) vzhľadom na špecifiká elektrizačných sústav na tomto území. Komisia preto považuje výnimku z týchto ustanovení za opodstatnenú.

5.2.4. *Kapitola III nariadenia (EÚ) 2019/943: Prístup do sústavy a riadenie preťaženia – články 14 až 17 a článok 19*

5.2.4.1. Žiadosť

(70) Španielsko vysvetlilo, že požiadavky stanovené v článkoch 14 až 16 a článku 19 nie je možné uplatniť na územiach mimo pevniny, pretože prevádzkovateľ prenosovej sústavy vykonáva dispečing výroby pre každú izolovanú elektrizačnú sústavu a tieto sústavy nepredstavujú samostatné prepojené ponukové oblasti. Pri tomto dispečingu sa zohľadňuje energia prenášaná cez prepojenia medzi ostrovmi v sústave Kanárskych ostrovov (t. j. medzi ostrovmi Lanzarote a Fuerteventura). V prípade preťaženia týchto prepojení prevádzkovateľ prenosovej sústavy reorganizuje nasadenie dostupnej výrobnej kapacity, pričom zohľadní najmä technické kritériá s cieľom zabezpečiť dodávku. Španielsko takisto vysvetlilo, keďže územia mimo pevniny nepredstavujú samostatné ponukové oblasti, neexistuje súvisiaci medzioblastný trh s kapacitou, a tak nevzniká príjem z preťaženia.

5.2.4.2. Posúdenie

(71) Výnimky z článku 7 ods. 1 a článku 8 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943 majú za následok, že elektrizačné sústavy na Kanárskych ostrovoch nie sú súčasťou integrovaných denných a vnútrodenných trhov. Niektoré ustanovenia týkajúce sa fungovania týchto trhov sa preto nevyhnutne nemusia vzťahovať na Kanárske ostrovy.

(72) Kanárske ostrovy sa navyše nepovažujú za samostatnú ponukovú oblasť. Články 14 až 17 a článok 19 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa týkajú ponukových oblastí a riadenia kapacity a preťažení medzi ponukovými oblasťami. Keďže žiadna z elektrizačných sústav Kanárskych ostrovov nepredstavuje samostatnú ponukovú oblasť, ustanovenia týkajúce sa ponukových oblastí sa na Kanárske ostrovy nevzťahujú. Z toho teda vyplýva, že výnimka z požiadaviek v článkoch 14 a 15, článku 16 ods. 3 až 13 a článkov 17 a 19 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená.

(73) Okrem toho sa na Kanárske ostrovy vzťahuje článok 16 ods. 1 a 2 nariadenia (EÚ) 2019/943, ktoré obsahujú všeobecné zásady týkajúce sa riadenia preťaženia, pretože tieto zásady poskytujú účastníkom trhu záruky, že prevádzkovatelia prenosových sústav budú problémy preťaženia sústavy riešiť nediskriminačnými, trhovo orientovanými riešeniami a že postupy obmedzenia transakcií budú používať len v núdzových situáciách. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 16 ods. 1 a 2 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená.

5.2.5. *Kapitola IV nariadenia (EÚ) 2019/943: Primeranosť zdrojov – článok 20 ods. 3 až 8, článok 21 ods. 7 a 8, článok 22 ods. 1 písm. f) a h), článok 22 ods. 2, 3 a 5 a článok 25 ods. 2 až 4*

5.2.5.1. Žiadosť

(74) Španielsko vysvetlilo, že z dôvodu izolácie území mimo pevniny sú posúdenia primeranosti zdrojov, ktoré prevádzkovateľ sústavy vykonáva pre každé územie mimo pevniny, nezávislé a nie sú zahrnuté do európskeho posúdenia primeranosti zdrojov ani do posúdenia primeranosti zdrojov pre španielsku pevninu. Španielsko sa preto domnieva, že niektoré ustanovenia v kapitole IV sa nevzťahujú na územia mimo pevniny. Španielsko však zdôrazňuje, že súčasné vnútroštátne pravidlá majú za cieľ v čo najväčšej miere zaisťovať rovnaké zaobchádzanie medzi územiami mimo pevniny a pevninským trhom, napríklad pokiaľ ide o úroveň bezpečnosti dodávok energie alebo o metodiku na vykonávanie posudzovania primeranosti zdrojov.

(75) Španielsko tvrdí, že primeranosť sa na územiach mimo pevniny zabezpečuje prostredníctvom špecifického mechanizmu na prideľovanie novej kapacity, ktorý bol ustanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015, ako sa uvádza v odôvodneniach 21 až 23. Španielsko sa domnieva, že tento mechanizmus by sa mal zachovať vzhľadom na jedinečný charakter území mimo pevniny, a preto žiada o výnimku z článku 20 ods. 3 až 8, článku 21 ods. 7 a 8, článku 22 ods. 1 písm. f) a h), článku 22 ods. 2, 3 a 5 a článku 25 ods. 2 až 4.

(76) Španielsko tvrdí, že posudzovanie primeranosti zdrojov na územiach mimo pevniny je v súlade so zásadami uvedenými v článku 20 ods. 1 a 2 nariadenia (EÚ) 2019/943. Okrem toho vysvetlilo, že v prípade zistenia nedostatkov v oblasti primeranosti, sa tieto nedostatky riešia prostredníctvom výzvy na konkurenčné ponukové konanie (ako sa stanovuje v kráľovskom dekréte č. 738/2015) v spojení s posúdením aukcií na pridelenie kapacity obnoviteľného pôvodu. Ide o postupy, v prípade ktorých nie je podľa Španielska možné uplatniť požiadavky uvedené v článku 20 ods. 3 až 8 nariadenia (EÚ) 2019/943.

(77) Španielsko vysvetlilo, že ustanovenia uvedené v článku 21 ods. 7 a 8 nariadenia (EÚ) 2019/943, ktoré sa týkajú dočasného charakteru kapacitných mechanizmov, nie sú zlučiteľné s mechanizmom ustanoveným kráľovským dekrétom č. 738/2015. Uviedlo však, že požiadavky článku 21 ods. 7 a 8 nariadenia sa budú vzťahovať na všetky budúce nové kapacitné mechanizmy.

(78) Španielsko pripomína, že mechanizmus ustanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015 nie je zlučiteľný ani s týmito ustanoveniami nariadenia (EÚ) 2019/943:

— článok 22 ods. 1 písm. f), v ktorom sa stanovuje, že odmena sa má stanovovať súťažným spôsobom, keďže podľa Španielska odmeňovanie v rámci existujúceho mechanizmu nie je založené na súťažnom postupe, ale na referenčnom zariadení s cieľom stimulovať efektívnosť,

— článok 22 ods. 1 písm. h), v ktorom sa stanovuje, že kapacitné mechanizmy musia byť otvorené účasti všetkých zdrojov, ktoré sú schopné poskytnúť požadovaný technický výkon, keďže podľa Španielska sa mechanizmus vzťahuje len na nasaditeľné zariadenia,

— článok 22 ods. 2, v ktorom sa stanovuje zoznam koncepčných prvkov, ktoré musia spĺňať strategické rezervy, keďže podľa Španielska sa toto ustanovenie odvoláva na vyrovnávacie trhy, ktoré na územiach mimo pevniny neexistujú,

— článok 22 ods. 3, v ktorom sa stanovujú dodatočné požiadavky na iné kapacitné mechanizmy ako strategické rezervy, keďže podľa Španielska existujúci mechanizmus nespĺňa uvedené požiadavky: odmena sa automaticky nepribližuje nule, keď je úroveň dodávanej kapacity primeraná, odmena nie je viazaná len na kapacitu a povinnosti týkajúce sa kapacity sú neprenosné,

— článok 22 ods. 4, ktorým sa zapracúvajú požiadavky týkajúce sa emisných limitov CO_2 v prípade kapacitných mechanizmov, keďže podľa Španielska súčasný mechanizmus neobsahuje žiadnu požiadavku takejto povahy, umožňuje však stanovovať technické obmedzenia,

— článok 22 ods. 5, v ktorom sa požaduje prispôsobenie kapacitných mechanizmov, ktoré sa uplatňovali k 4. júlu 2019.

(79) Španielsko vysvetlilo, že štandardy spoľahlivosti pre územia mimo pevniny nie sú v súlade s požiadavkami v článku 25 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2019/943, pretože sa v nich nezohľadňujú náklady na nový vstup. Španielsko dodáva, že aj keby boli štandardy rovnaké, mohli by sa z nich vyvinúť prísnejšie hodnoty rôznou rýchlosťou, na základe čoho Španielsko žiada o výnimku z článku 25 ods. 2 až 4 nariadenia (EÚ) 2019/943.

5.2.5.2. Posúdenie

(80) Článok 20 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa zaoberá primeranosťou zdrojov na vnútornom trhu s elektrinou a stanovujú sa v ňom povinnosti pre členské štáty, ako sa má monitorovať primeranosť zdrojov a ako majú konať v prípade zistenia problémov primeranosti zdrojov, a to najmä vypracovaním plánu vykonávania s cieľom okrem iného odstrániť regulačné deformácie, zabezpečiť trhovo orientované regulačné obstarávanie alebo odstrániť regulované ceny. Komisia konštatuje, že na Kanárske ostrovy sa vzťahuje posúdenie primeranosti zdrojov, ktoré nie je zahrnuté do európskeho alebo vnútroštátneho posúdenia primeranosti. Keďže navyše väčšinu trhových pravidiel nemožno uplatňovať v prípade Kanárskych ostrovov (pozri predchádzajúce oddiely), väčšina prvkov v plánoch vykonávania podľa článku 20 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa nevzťahuje na regulovaný veľkoobchodný trh na Kanárskych ostrovoch. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 20 ods. 3 až 8 nariadenia (EÚ) 2019/943 je opodstatnená.

(81) V článku 21 ods. 7 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa stanovuje požiadavka na účinné postupné administratívne ukončenie kapacitného mechanizmu, ak sa v priebehu troch za sebou nasledujúcich rokov neuzatvoria žiadne nové zmluvy, kým v článku 21 ods. 8 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa stanovujú požiadavky týkajúce sa dočasného charakteru kapacitných mechanizmov. Na základe vysvetlení Španielska by sa aktuálny mechanizmus regulovaného odmeňovania ustanovený kráľovským dekrétom č. 738/2015 za výrobu energie na územiach mimo pevniny (ktorý nie je dočasný) mohol považovať za ekvivalent kapacitného mechanizmu. V záujme zabezpečenia uskutočniteľnosti tohto mechanizmu, ktorý bol schválený rozhodnutím Komisie o štátnej pomoci vo veci SA.42270, a dosiahnutia sledovaných cieľov (okrem iného podporiť údržbu elektrární a nahradenie neefektívnych elektrární a presadzovať obnoviteľné zdroje energie v Španielsku) sa Komisia domnieva, že výnimka z článku 21 ods. 7 pre Kanárske ostrovy je opodstatnená.

(82) V súvislosti so žiadosťou o výnimku z článku 21 ods. 8 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa však Komisia domnieva, že táto výnimka nie je opodstatnená vzhľadom na to, že nie je možné predvídať, ako sa časom budú vyvíjať elektrizačné sústavy na Kanárskych ostrovoch. Trvanie mechanizmu regulovaného odmeňovania ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015 by sa preto malo obmedziť na obdobie do 31. decembra 2029 v súlade s rozhodnutím o štátnej pomoci vo veci SA.42270.

(83) V článku 22 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa stanovujú zásady koncipovania uplatňované na kapacitné mechanizmy. Komisia sa domnieva, že výnimka z článku 22 ods. 1 písm. f) a h) nariadenia (EÚ) 2019/943 uplatniteľná po uplynutí lehoty platnosti mechanizmu regulovaného odmeňovania stanovenej v rozhodnutí o štátnej pomoci vo veci SA.42270 by vytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu, keďže cieľom týchto ustanovení je umožniť účasť všetkých technológií súťažným spôsobom. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 22 ods. 1 písm. f) a h) nie je opodstatnená. Týmto záverom nie sú dotknuté záväzky a zmluvy uzatvorené v súvislosti s Kanárskymi ostrovmi v rámci mechanizmu odmeňovania ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015, ktorý bol schválený rozhodnutím o štátnej pomoci vo veci SA.42270.

(84) Na základe informácií poskytnutých Španielskom (odôvodnenie 77) sa Komisia domnieva, že výnimka z požiadaviek v článku 22 ods. 2 a 3 nariadenia (EÚ) 2019/943 je opodstatnená.

(85) V súvislosti so žiadosťou o výnimku z článku 22 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa Komisia domnieva, že táto výnimka nie je opodstatnená vzhľadom na to, že článok 22 ods. 5 sa nevzťahuje na kapacitné mechanizmy schválené po 4. júli 2019.

(86) Pokiaľ ide o článok 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943, ktorým sa stanovujú požiadavky na kapacitné mechanizmy týkajúce sa emisných limitov CO_2, Komisia sa domnieva, že požiadavky týkajúce sa emisných limitov CO_2 sa nevzťahujú na aktuálny mechanizmus regulovaného odmeňovania schváleného rozhodnutím o štátnej pomoci vo veci SA.42270 vzhľadom na malý rozsah elektrizačných sústav Kanárskych ostrovov, na obmedzenia spojené so získavaním potrebných environmentálnych povolení pre novú výrobnú kapacitu a na vyššiu potrebu nasaditeľnej výroby na zabezpečenie integrácie energie z obnoviteľných zdrojov s elektrizačnými sústavami Kanárskych ostrovov a zaručenia bezpečnosti dodávok energie. Komisia sa domnieva, že výnimka z článku 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 uplatniteľná po uplynutí lehoty platnosti mechanizmu regulovaného odmeňovania stanovenej v rozhodnutí o štátnej pomoci vo veci SA.42270 by vytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu, keďže cieľom týchto ustanovení je umožniť účasť všetkých technológií súťažným spôsobom. Komisia sa preto domnieva, že výnimka z článku 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 nie je opodstatnená. Týmto záverom nie sú dotknuté záväzky a zmluvy uzatvorené v súvislosti s Kanárskymi ostrovmi v rámci mechanizmu odmeňovania ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015, ktorý bol schválený rozhodnutím o štátnej pomoci vo veci SA.42270.

(87) Podľa názoru Komisie založeného na vysvetleniach poskytnutých Španielskom (pozri odôvodnenie 78) je výnimka z článku 25 ods. 2 až 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 týkajúca sa prevádzky elektrizačných sústav na Kanárskych ostrovoch opodstatnená.

5.2.6. *Výnimka z článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 nariadenia (EÚ) 2019/943 týkajúca sa mechanizmu ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015*

(88) Španielsko vo svojej žiadosti zmenenej druhým súborom objasnení, ktoré zaslalo 17. januára 2022, uviedlo, že v prípade existujúceho mechanizmu ustanoveného kráľovským dekrétom č. 738/2015 je potrebná výnimka z článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 nariadenia (EÚ) 2019/943. Komisia dospela k záveru, že takáto rozsiahla výnimka nie je potrebná na zabezpečenie uplatňovania uvedeného mechanizmu. Komisia zastáva názor, že len výnimky uvedené v predchádzajúcich oddieloch sú opodstatnené.

5.3. **Žiadne prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu**

(89) Podľa článku 64 ods. 1 piateho pododseku nariadenia (EÚ) 2019/943 a článku 66 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944 cieľom rozhodnutia o výnimke je zabezpečiť, aby nevytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu.

(90) Pokiaľ ide o prechod na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšenú flexibilitu (vrátane riadenia odberu) a uskladňovanie energie, treba poznamenať, že riadne fungujúce forwardové, denné, vnútrodenné a vyrovnávacie trhy by v súlade s požiadavkami stanovenými v nariadení (EÚ) 2019/943 a smernici (EÚ) 2019/944 mali zabezpečovať potrebné signály dispečingu a investičné signály s cieľom maximalizovať potenciálny rozvoj týchto technológií. Napríklad rozvoj riadenia odberu, ktoré sa môže aktivovať v obdobiach, keď sú elektrizačné sústavy Kanárskych ostrovov vystavené tlaku, by sa v zásade dosiahol rýchlejšie v sústave, v ktorej ceny odberu odrážajú hodinovú situáciu výroby elektriny na Kanárskych ostrovoch namiesto výroby elektriny na pevnine. To automaticky nebráni rozvoju riadenia odberu ani iných foriem flexibility súčasného regulačného prostredia. Nemožno však vylúčiť, že rozhodnutie o výnimke nebude mať negatívny vplyv na tento potenciálny rozvoj.

(91) Na druhej strane, v článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa nepožaduje, aby rozhodnutia o výnimke maximalizovali potenciál flexibility alebo uskladňovania energie. Cieľom výnimky podľa článku 64 uvedeného nariadenia je len zabezpečiť, aby „nevytvárala prekážky“ takémuto prechodu. Inými slovami, výnimka nesmie brániť vývoju, ktorý by nastal prirodzene bez jej udelenia. Je nepravdepodobné, že by sa bez tejto výnimky v každej elektrizačnej sústave na Kanárskych ostrovoch mohli vyvinúť riadne fungujúce forwardové, denné, vnútrodenné a vyrovnávacie trhy. Dôvodom sú problémy spojené s prevádzkou malých a izolovaných elektrizačných sústav, veľmi nízkou úrovňou hospodárskej súťaže v sektore výroby elektriny a nedostatkom prepojenia s pevninským trhom opísané v oddiele 2.

(92) Pokiaľ ide osobitne o uskladňovanie energie, Komisia uznáva význam tejto technológie pre integráciu variabilných zdrojov energie, ako je energia z obnoviteľných zdrojov, a to najmä v malých a izolovaných sústavách, ako sú Kanárske ostrovy. Komisia sa však domnieva, že vždy, keď je to možné, by sa mali podporovať trhovo orientované investície do týchto technológií ([12]). Z tohto dôvodu Komisia sa domnieva, že výnimka z článku 54 smernice (EÚ) 2019/944 podľa článku 66 uvedenej smernice je opodstatnená iba v súvislosti s prečerpávacími vodnými elektrárňami.

(93) Zdá sa, že výnimka nemá významný vplyv na elektromobilitu.

5.4. **Trvanie výnimky**

(94) V článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článku 66 smernice (EÚ) 2019/944 sa výslovne uvádza, že jediný prípad, keď Komisia môže poskytnúť výnimku bez časového obmedzenia, sa týka najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 ZFEÚ, ktoré zo zjavných fyzických dôvodov nemôžu byť prepojené s trhom s energiou v Únii. Je to pochopiteľné, pretože tieto regióny nemajú žiaden vplyv na vnútorný trh s elektrinou.

(95) Ako sa uvádza v odôvodnení 42, Kanárske ostrovy predstavujú jeden z najvzdialenejších regiónov uznaných v článku 349 ZFEÚ a nemôžu byť prepojené s trhom s energiou v Únii zo zjavných fyzických dôvodov. Výnimka by sa preto mala udeliť na neobmedzené trvanie,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Španielskemu kráľovstvu sa udeľuje výnimka z ustanovení článku 3 prvého odseku písm. a), b), e), k), o) a p), článku 6, článku 7 ods. 1 a článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11, článku 20 ods. 3 až 8, článku 21 ods. 7, článku 22 ods. 2 a 3 a článku 25 ods. 2 až 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 a z článku 40 ods. 4 až 7, a pokiaľ ide o prečerpávacie vodné elektrárne, z ustanovení článku 54 smernice (EÚ) 2019/944 pre Kanárske ostrovy.

Článok 2

Výnimka udelená v článku 1 sa uplatňuje bez časového obmedzenia.

Článok 3

Toto rozhodnutie je určené Španielskemu kráľovstvu.

V Bruseli 8. decembra 2023

Za Komisiu
Kadri SIMSON
členka Komisie

([12]) Pozri odôvodnenie 62 smernice (EÚ) 2019/944.